

Rapport til Det Grønne Flag - Herning Valgmenigheds Skovbørnehave - forår/sommer 2015

Indledning

Det er nu to år, siden vi sidst har taget Det Grønne Flag, og nu er det på tide at søge igen. Sidste gang var vores forløb efterår/vinter 2013 - nu gælder det forår/sommer 2015. Dels for at "prøve kræfter" med andre årstider - dels fordi at vi ved at arbejde på denne måde efterhånden vil have ganske mange aktiviteter i vores Idébank, som dækker hele året.

Vinter 2015: Forberedelse

"Ting tager tid, og hvis de skal laves, tager de ekstra lang tid" sagde en klog mand engang. Og et forløb op til et nyt grønt flag er ikke bare sådan lige. Nogle ting skal planlægges, forberedes - og andet skal inspirere os.

Fundet af det døde rådyr i skoven har givet os ideen til at starte vores eget projekt med forrådnelsesprocessen hos skovens dyr - og vi vil udstille skeletterne og undersøge dem.

En dejlig dag på Skovstedet, hvor vi leger "bjergløbere" på bakken i Lilleskoven - bjergløbere, som laver stuntløb ned ad bakken og megasej klatring opad, er vores første forsøg med det nye "Spring ud i naturen"-materiale. Et materiale, som handler om at bruge naturen som ramme for motorisk udfoldelse - uden nødvendigvis at have fokus på temaer om kriblekrable dyr.

En kold januar dag i uge 4, hvor vi må arbejde for at holde varmen, slæber vi nogle paller til et passende sted og stabler dem. Vi snakker med børnene om, at det skal blive til et insekthotel til de flyvende insekter i løbet af sommeren. Sigurd, som lige har været på ferie, hæfter sig ved ordet "hotel" og udbryder: "Ahh hotel! Så synes jeg, det skal hedde "dyre-Tenerife"!" Perfekt!

Samme dag gør vi forberedelser til at lave et pindsvinebo (grene, vi slæber sammen) - og en stendynge på engen. Vi henter sten fra rundtomkring på Skovstedet og stabler dem i en dyngge. Vi håber, at vi sommeren igennem kan finde biller og orme hér.

Info til forældre

Vi sender et nyhedsbrev ud til forældrene om, hvad der kommer til at ske i foråret og sommeren - og hvad de forhåbentligt vil høre deres børn fortælle om:

Hej alle.

Nu har Det Grønne Flag vajet på Skovstedet i to år - og det er på tide at tage det på ny. Denne gang dækker vores ansøgningsperiode fra marts og ca. tre måneder frem. Planen er, at vi om nogle år vil have taget flaget i løbet af alle fire årstider...

Vi skal arbejde med et nyt materiale fra Grønne Spirer "Spring ud i naturen", som består af 75 aktivitetskort med forslag til naturaktiviteter, hvor der er meget fokus på bevægelse og udvikling af motoriske kompetencer i naturen.

- Der foruden bliver der noget med
- "Musik i skoven"
 - højbedene
 - måske noget med sommerfugleplanter
 - rådnekasser
 - insekthotel, stendynge og pindsvinebo
 - ja og en del andet også faktisk...

I løbet af vinteren har vi haft fornøjelsen af at kunne følge forrådnelsesprocessen omkring et dødt rådyr, som pludselig lå i skoven. Det var meget spændende, og vi brugte timer på at iagttage rådyret, efterhånden som ådselbiller og andet godt fik dyret nedbrudt. Til sidst var skelettet så rent, at vi kunne koge det helt rent over bålet - og det ligger nu til tørre og skal senere udstilles, når vi får lavet noget montre-lignende noget...

Børnene og vi er imidlertid blevet lidt hooked på at udvide skelet-samlingen OG følge nogle flere forrådnelsesprocesser - hvorfor vi (indtil videre) har lavet én rådnekasse (træskelet med hønsenet omkring). Heri ligger nu en pæn, trafikdræbt hare, som Solveig har fundet. Børnene har hjulpet med at bygge kassen, og vi har undersøgt haren og talt om (de tilsyneladende mange!) forskelle mellem haren og rådyret!!

MEN vi vil gerne bygge endnu et par kasser - én i muldvarpestørrelse og én i rådyr/ræv/grævling størrelse, så hvis I skulle ligge inde med nogle lægter/reglar, I ikke får brugt - så er vi de glade aftagere.

OG skulle tilfældet være, at I kan skaffe en død muldvarp, mus, pindsvin, ræv, grævling, mår (hvadsomhelst), så må I meget gerne henvende jer til Solveig eller Britta - så er vi også glade aftagere hér!

Børn og voksne i børnehaven glæder sig meget til at dele arbejdet frem mod et nyt flag med jer henover foråret:)

På vegne af alle i børnehaven,
Britta

Uge 6: Spor efter dyrene i sneen

Tur i plantagen

Der var faldet sne om eftermiddagen dagen før. Da vi gik ind af skovvejen, så vi spor af harer og senere så vi hjortespor i sneen. Børnene var begejstrede og begyndte at følge sporet ind mellem træerne, væk fra skovvejen. Vi fulgte hjortesporet ind og ud mellem træerne, og pludselig stod vi i en lille lysning, hvor der var nogle store ovale pletter, som var helt snefri. Vi undersøgte pletterne og opdagede, at der var bunker af lort ved hver plet. Vi snakkede om, at der havde lagt et dyr her, og at flere dyr havde mødtes for at sove sammen om natten. Ved en af pletterne kunne man faktisk godt se aftrykket af dyrets ben i sneen.

Børnene var meget optaget af, at dyr også kunne lide at sove sammen, og at man kunne se, at de var kommet fra forskellige retninger for at mødes.

Da vi gik derfra fulgte vi et spor der førte os ud til skovvejen igen.

Hjemme ved vores bålhus fandt vi ud af, at det nok var dådyr, der havde lavet sovepletterne.

Dagens oplevelse havde sat sine spor i børnene, som jo vidste der var dyr i skoven, men de havde bare aldrig set dem, for dertil larmer børn lidt for meget.

Uge 8: Den døde hare og Tur i plantagen

Solveig har fundet en trafikdræbt hare i vejkanten og har taget den med til Skovstedet. Hun viser den til børnene, og de undersøger den sammen - hvordan ser haren ud; hvad spiser den; hvor lever den osv. Børnene kan se, hvor bilen har ramt haren, da noget af skindet er skrællet af, og den bløder fra næsen. Nogle af børnene spørger meget ind til, om haren da ikke løber væk, hvis Solveig slipper den - og hvad skal vi give den med at spise, når den skal ligge i rådnekassen? Så vi må lige have en snak om døden også.

Det seneste døde dyr, børnene har set, er det døde rådyr, vi fandt i skoven - så det bliver til en lang snak om forskellene mellem en død hare og et dødt rådyr - og der er selvsagt temmelig mange;)

Vi får bygget rådnekassen helt færdig, og vi henter sten nede ved stendyngen til at lægge ovenpå kassen, så den ikke bliver væltet af Mikkel Ræv.

Tur i Jynde vad plantage

Igen var vores tur i plantagen velsignet med lidt nyfalden sne, og igen gik vores tur ind mellem træerne. Her fandt vi forskellige fænomener, som gav anledning til undring og forundring.

Merle kalder begejstret på mig og viser mig nogle prikker i sneen. De andre børn kommer også derhen, og vi får en snak om, hvad det kan være. Jeg viser børnene, at der over prikkerne er en grangren, som har været dækket af sne, men som senere er smeltet, og smeltevandet har lavet dryp-pletter ned i sneen på jorden. Det var en forklaring, de godt kunne forstå, og børnene fandt flere dryp-pletter rundt omkring i skovbunden.

Igen fandt vi mange dyrespor i sneen, og børnene er efterhånden gode til at kende de forskellige spor, og hvilket dyr sporet kommer fra.

Uge 9: Raftegyng og risengrød

Vi har haft maddag i dag, og vi lavede risengrød over bålet med abrikosmos og kanel. Man kan sagtens lave risengrød over bål, selv om julen er slut - og UDEN at det brænder på;)

Inspireret af "Spring ud i naturen" er vi nu gået i gang med at lave en gyng, hvor der kan sidde flere børn på. Den skal være trekantet og bygges af rafter og hænges op i et træ. Børnene har hjulpet med at save grene af, som skal blive til rafter.

Uge 10: Den døde grævling og Tur i Plantagen

Så er heldet sørme med os igen! Denne gang har Britta fundet en fin trafikdræbt grævling i vejkanten på vej til arbejde. På Skovstedet bliver den først brugt sammen med førskolebørnene, hvor vi ligger grævlingen på bordet og undersøger den. Britta læser om grævlingen fra Bjørn Døssings bog "Naturskolens vilde dyr". Grævlinger sover en del af vinteren væk, men hvis det bliver mildere i vejret, kan den godt vågne og gå ud for at finde føde. Børnene bliver hurtigt enige om, at vores grævling måske nok bare skulle have valgt at blive liggende i sin hule i stedet for at gå ud og blive kørt ned.

Vi bruger grævlingen som en kobling til næste emne for førskolen, som er "kroppen". Da vi har talt om grævlingen, skal vi skrive krops-ord på et ark papir fx knogler, blod og hjerte,

Derefter bygger vi endnu en rådnekasse - den skal være ret stor til sådan en grævling. Britta har ikke så godt styr på dét, som Solveig har, hvilket børnene er ret gode til at fortælle! De er nede i Bålhytten for at fortælle det til Solveig også - og vender tilbage med beskeden om, at Britta bare skal øve sig, for hun skal lave ti kasser mere alene;)

Nu ligger grævlingen i skovbrynet på sit sidste hvilested og ligner én, der sover - og vi venter spændt på, at vejret bliver mildere, så nedbryderne kommer frem.

Tur i plantagen

På vores tur til plantagen denne gang, kom vi til at samle kogler. De mindste børn var helt optaget af alle de kogler, der lå spredt ud over skovbunden. Det var mest kogler fra Sitka-graner, men der var også kogler fra rødgran og hvidgran. Flere af de 3 årige fyldte en hel 8 l. pose med kogler, som de tog med hjem.

I vores jagt på kogler fandt vi også en masse uglegylp på jorden omkring et træ. Da vi undersøgte stedet, fandt vi også et musehul og nogle afgnavede kogler. Jo, ugle havde valgt sit spisetræ med omhu. Da vi kom tilbage til skovstedet, undersøgte vi, hvad der var i uglegylpen. Der var jo musehår, og vi fandt også nogle knogler. Der var en masse rester fra skovskarnbassen. Vi fandt benene og dækvingerne, som ugle åbenbart ikke kan omsætte.

Uge 11: Det griber lidt om sig

Da det rygtes, at vi har rådnekasser ude på skovstedet, bliver vi tilbudt forskellige døde dyr. Vi er heldige, og det vælter ind med tilbud om ådsler fra forskellige dyr.

En søndag aften skriver Sigurds mor, at de har samlet en død fasan op fra p-pladsen ved biblioteket - om vi vil have den? I så fald har de stillet den i en pose ved børnehavens dør, så den er klar til mandag morgen. Fasanen får sin egen rådnekasse under et fint træ.

Solveig kommer med en musvit, som er fløjet mod hendes rude - den lægges på en lille sten ved siden af den døde hare.

Gustav har fået et par mus i fælden hjemme hos ham - og han og mor spørger, om vi er interesserede i dem? Det vil vi gerne! - men de må nok vente i fryseren, indtil vi igen skal i skoven, så Gustav kan være med til at lægge dem i rådnekassen. Mor ser lidt bestyrtet ud: "Siger du, at jeg skal lægge døde mus i min fryser?!" "Øh ja", svarer jeg. Det går hun med til -

for sønnens skyld, men jeg kan godt se, at hun ikke er overbevist trods mit argument om, at hvis hun putter dem i en pose, så er det næsten det samme som at have bøffer og flæskesteg liggende:)

Uge 12: Muldvarpen pelses

Vi har fået nogle muldvarpe af Helle (voksen i vuggestuen). Den ene af muldvarpene besluttede vi, at vi ville tage skindet af. Jeg stod med pelsningen på en træstub, så børnene kunne følge med i og se hvad jeg foretog mig. Vi startede med at undersøge dyret. Hvor var øjnene, ørerne osv., havde den tænder, og var det en han eller en hun? Hvorfor havde den sådan nogen store forfødder og små bagfødder? Og især var børnene imponerede af pelsens blødhed og halens stride hår. Da pelsen var kommet af, kunne vi se, at muldvarpens øjne var bittesmå prikker, som kunne ses på dens kranie, og ørerne var små rør, som stak ud af kraniet. Børnene ville gerne se, hvad der var inden i muldvarpen. Den blev sprættet op, og jeg tog tarmene, hjertet, lungerne, nyrerne og leveren ud, så de kunne se det, og vi snakkede om, at vi også havde disse ting i maven. Nogle af de store drenge ville også gerne se muldvarpens hjerne. Den var ikke særlig stor, og de synes, den lignede en snotklat.

Muldvarpepelsen blev rensset og saltet, og derpå spændt ud på en ramme af små grene. Den hænger i vores bålhytte, og børnene er ofte henne og ae den bløde pels, og man kan høre børnene snakke om, da den blev pelset. Det ser fint ud, når den hænger der og tørrer - og vi har ladet gravepoterne sidde på skindet.

Og så er raftegyngen færdig! Den er afprøvet i det dejlige solskinsvejr, og den fungerer:)

Uge 13: Rådnelog

Det går langsomt med dyrene i rådnekasserne, fordi det stadig er så koldt i vejret. Solveig synes, at det kunne være en god idé med billeder ved kasserne af dyrene, som de ser ud i live - så har vi lidt at sammenligne med senere i forløbet.

Hjemme i børnehaven på www.udeskole.dk finder vi info-materiale om dyrene, som vi printer ud og laminerer, så det kan holde til at hænge ude. I "Små dyr i skoven" af Lars-Henrik Olsen finder vi en oversigt over dyr, som lever af ådsler - den kopierer vi og hænger op sammen med nogle linjerede sider - dette udgør nu vores "rådnelogbog". Det hele skal hænges på en krog på hver rådnekatte, når vi kommer ud i skoven, så der er info og rådnelog til alle dyrene.

I rådneloggen vil vi løbende notere, hvad der sker med dyrene og se, hvor mange forskellige nedbrydere vi får at se.

Noter fra de forskellige rådnelogs er sendt med rapporten i et selvstændigt dokument.

Uge 15: Naturoplevelse med de yngste børn - Spring ud i naturen

De ti yngste børn gik en tur hen til stendyngen, hvor vi alle skulle gå eller kravle op af de store sten. Det var en stor udfordring for de små ben - men også en stor triumf, da vi nåede op på toppen og om på den anden siden. Vi løftede nogle af stenene op, for at se om der var

nogle små dyr under. Vi fandt bænkebidere, edderkopper og orme. Dét, syntes børnene, var meget spændende.

Vi gik videre ind i Storskoven og skulle igennem en masse krat, så vi blev nødt til kravle igennem nogle steder. En af de små drenge var stifinder og bestemte, hvilken vej vi skulle gå. Undervejs stoppede vi op for at lytte til skovens mange lyde. Vi hørte fuglestemmer - men kunne kun artsbestemme en solsort. De andre fuglestemmer kendte vi desværre ikke.

Undervejs opdagede vi, at bladene på de små bøgetræer var ved at springe ud. De børn, der havde lyst, kunne smage et bøgeblad, og jeg fortalte børnene, at man kan lave salat af nyudsprungne bøgeblade.

Inden vi nåede helt hjem til bålhytten, gik vi forbi en mindre myretue. Vi stoppede op og snakkede om, hvor mange myrer der måske er i sådan en tue. Vi iagttog de flittige myrer, som slæbte rundt på små bitte stykker træ.

Så nåede vi hjem til Skovstedet, mættet med naturoplevelser og godt sultne.

Uge 16: Forberedelser og bedsteforældredag

Vi hænger info-materiale og rådnelogbøger på alle rådnekasserne - børnene lover at hjælpe med, at materialet bliver hængende. Så nu venter vi bare på, at der sker noget synligt med ådslerne.

Der sker også noget med insektlivet i skoven. I dag har vi fundet en blankpletet tandbuk - den har klistrede fødder, og det mærker sjovt, når vi holder den i hånden:)

Hvert år har vi bedsteforældredag på Skovstedet, for vi vil så gerne have, at de også ser vores fantastiske sted. I år er Mariehønsene på Skovstedet, og Brumbasserne går op til søen i plantagen. Ved søen skal vi spille "Find skovens dyr"-billedlotteri og spille æggebakkebingo. Dagen før bedsteforældredag går vi i plantagen og hænger billeder til lotteriet op i træerne, så det er klar til det fine besøg.

Bedsteforældredagen går rigtig fint. De er glade for at se børnebørnenes Skovsted og er imponerede over, hvor langt de små kan gå, og hvor meget de ved om naturen.

Uge 17: Bentællernøgler, Spildt vand og Billedlotteri på legepladsen

Vi har lavet nogle bentællernøgler, som kan høre til hjemme på legepladsen. Ved hjælp af dem kan selv de små børn gøre opdagelser i naturen og selv gøre erfaringer med at artsbestemme dyrene Vi har fundet regnorme, snegle og bænkebidere. Vi puttede en bænkebidder i trevejsluppen og brugte hele formiddagen på at iagttage den ovenfra og nedenfra. Det var meget spændende at se, hvordan den bevæger benene under skjoldet - dét ser vi jo ellers ikke så tit:)

Vi har i øvrigt set, at et allikepar har bygget rede inde under naboens tag.

Endelig har vi også fået haletudser i akvariet igen, og vi glæder os til at følge deres udvikling. Vi puster i vandet med sugerør hver dag, så der kommer ilt til de små. Det er sjovt at få lov

til at puste bobler - og enkelte af os fandt ud af, at man kun skal PUSTE - søvand og haletudser smager nemlig ikke så godt!

De små ting - spildt vand

I børnehaven skriver vi hver dag en dagsseddel med børnene. På dagssedlen skriver vi, hvad vi har lavet i løbet af dagen i børnehaven/skoven, og sedlen hænges på whiteboard-tavlerne, så mor og far kan læse sedlerne, når de henter børnene. Desuden gemmes sedlerne i en mappe og bruges som hverdagsdokumentation for personalet, da der ellers hurtigt kan gå en masse dokumentation tabt.

Det er et godt system, men egentligt går der stadig lidt dokumentation, som går tabt, idet vi skriver sedlen med børnene over middag - så hele eftermiddagsdelen er slet ikke med.

Vi laver meget med børnene om eftermiddagen også, så nu skriver vi det heri, da vi ellers ville være gået glip af "de små ting".

Til eftermiddagsmad sad vi ved bordet i solen. Frederik kom til at spilde sit glas med vand ved et uheld, men Britta sagde, at det var helt ok, fordi vi jo sad udenfor. Julius blev åbenbart inspireret og "kom til" at vælte sit glas også. Men det var også helt ok, for vi kom nemlig til at iagttage de små luftbobler i pytten på bordet. De blev meget synlige, når solen skinnede ned på dem. Vi fandt også ud af samspillet mellem lys og skygge - det er utroligt svært at se de små luftbobler, når ens skygge tilsyneladende kommer i vejen, når vi læner os frem! Vi talte også om, hvorfor vandet ikke bare forsvandt med det samme, men i stedet langsomt blev suget ned i træet. Og på denne måde fik vi dækket "natur og naturfænomener" ind i dagens små aktiviteter:)

Billedlotteri på legepladsen

Vi har et billedlotteri med billeder af skovens dyr. Pladerne og brikkerne er laminerede, og brikkerne er forsynet med en snor til ophæng.

De mindste børn i børnehaven skulle spille billedlotteri på legepladsen. Vi har nogle små bøgetræer i et hjørne af legepladsen. Her hjalp børnene med at hænge brikkerne op på grenene, og spillepladerne blev anbragt i en række på nogle mælkekasser. Nu skulle børnene så gå ned til træerne og finde brikker til spillepladerne og anbringe dem på de rigtige pladser på spillepladen. Der var stor aktivitet omkring spillet i lang tid, og da vuggestuebørnene kom ud på legepladsen, var de hurtigt med i legen.

Uge 18: De små ting - jordklumper, Den døde ræv og Bøgebladedessert

Bagved bålhytten ligger en mark, som hvert år sås til med afgrøder til vildtet. I denne tid er den nypløjet, og der ligger en masse jordklumper i forskellig størrelse. Drengene i mellemgruppen har brugt en hel formiddag på at kaste med jordklumperne. De har eksperimenteret med, hvem der kan kaste længst og højst; hvem kaster med den største jordklump; hvilket klump smuldrer mest osv. De hygger sig vældigt med det.

De mindste børn, som næsten lige er startet i børnehaven, har stået og iagttaget drengenes leg. De synes, det ser vældigt spændende ud.

Dagen efter sidder jeg og plukker brændenælder, da et par af de små drenge og piger kommer hen og står ved siden af mig. De kigger længe på mig, da jeg til sidst spørger, om de gerne vil sige noget til mig?

"Ja", siger en af drengene - "må vi osse godt kaste med jordklumper?" Da jeg svarer "ja", løber de hen til marken og bruger nu resten af formiddagen på at kaste med jordklumper - nøjagtigt som de store børn gør;)

Den døde ræv

Vi har været rundt ved rådnekasserne og gjort notater i loggen. Den ene muldvarp er væk, og vi spekulerer på, hvem der mon har snuppet den?!

Vi har fået en død ræv, som nu har lagt i Brittass fryser i en uge. I denne uge undersøger vi den sammen med børnene, som er ved at være vant til at kigge på ådsler og snakke om forskelle på skovens dyr.

Vi bliver enige om at pelse den, inden den lægges i (den sidste) rådnekatte - vi synes, vi trænger til en rævepels til Bålhytten. Vi spænder skindet ud på en ramme af grene og syr den fast med en nål, vi laver af træ. Fødderne skærer vi af og sætter dem i salt, så de tørrer. Derefter lægges ræven i rådnekassen - vi regner med, at forrådnelsesprocessen går hurtigere ved ræven, da skindet allerede er væk og giver nedbryderne fri adgang.

Og sørme om ikke vi er så heldige, at vi finder en vindtør frø liggende i græsset. Den er blevet spist af et andet dyr, og dens mave er væk. Til gengæld finder vi en klase frøæg liggende ved siden af frøen. Vi tager den med hjem til børnehaven og sætter den fast på træværket ude på legepladsen, hvor den kan hænge i den friske luft.

Bøgebladedessert

Børnene drister sig til at smage på de nye bøgeblade - og finder ud af, at de jo faktisk smager ret godt! Frederik er opslugt af at plukke blade og siger, at vi andre også gerne må plukke blade. "Jeg plukker til dessert", siger han - "vil du ikke også gerne plukke til dessert? - "Pluk du bare løs Britta!" - og så gør vi selvfølgelig dét:)

Uge 19: Tur til Jyndevad Plantage, De små ting (mælkebøtter) og De vigtige fund

Vi havde besluttet at gå hen til søen og havde derfor taget vores fiskenet med, så vi kunne fiske i søen og se, hvad der gemte sig af forskellige dyr.

På vej hen til søen er der en lang skovvej, og turen på den skovvej giver anledning til megen snak om naturen.

Det første, børnene finder, er afgnavede grankogler. Så får vi en snak om, om det er en mus eller et egern, der har spist af koglerne.

Det næste børnene får øje på er ekskrementer fra kronstyr. Børnene er eminent dygtige til at kende forskel på ekskrementer fra kronstyr og rådyr.

Langs skovstien er der flere myretuer. Den, der vækker størst opsigt, er en temmelig stor myretue, som ligger tæt på skovsøen. Der stopper vi op og får en god snak om myrernes levevis. Denne dag er det regnvejrs, så vi kan konstatere, at myrerne ikke er særlig aktive.

Så når vi ned til søen og finder fiskenettene frem og begynder at fiske i søen. Vi har taget nogle plastikbakker med, så vi kan hælde vores fangst op i dem og nærstudere de forskellige dyr, vi har fanget. Vi finder guldsmedelarver, tanglopper, skøjteløbere. Børnene synes, det er vildt spændende at være med til at afdække det liv, der findes i en sø.

En super god naturoplevelse med børnene den dag.

De små ting - mælkebøtter

Julius på tre år har plukket en håndfuld mælkebøtter, som han har med til bords, da vi skal spise eftermiddagsmad. Han sidder ved siden af mig, og på den anden side sidder Bertel, som lige er kommet ud på legepladsen efter sin middagssøvn. Han er stadig lidt træt og skal lige i gang igen, så jeg låner en af Julius' mælkebøtter og spørger ham, om han ved, hvad de kan - blomsterne. Jeg viser ham, at de er bløde, og at de kan kilde ham på næsen. Det griner han af, og så gælder det pludseligt om, at jeg skal kilde ham med blomsten på kinden, i panden og på ørene. Det vækker Bertels interesse - så jeg skal også sørge for at kilde ham - ligesom jeg kilder Julius.

Begge drenge griner og har det sjovt med at pege, hvor jeg nu skal kilde næste gang. Vi når også at snakke om, hvad blomsten hedder - det er tilsyneladende et mærkeligt navn, synes drengene - og jeg fortæller dem, at vi kan spise de gule blade. De smager på dem lidt tøvende, og i første omgang er det ikke noget, de bryder sig særligt meget om. Men det gør jo ikke noget, for sommeren er på vej med tusind mælkebøtter til pandekager og pynt i salat, så det går nok.

Drengene hygger sig bagefter med at kilde mig med de nu noget udtværede mælkebøtter, og jeg må minde dem om, at det er rart at blive kildet på kinden FORSIGTIGT:)

Efter nogen tid er fordybelsen pist væk, og drengene er videre i andre lege, men det er stadig vigtigt at få de små ting med.

Hvordan man bruger de vigtige fund?

En eftermiddag med afhentning i børnehaven hiver en mor en spids pind frem fra sin datters rum - "Og hvad skal vi så gøre med denne her", spørger hun mest henvendt til mig. Jeg svarer, at det jo er en fin pind, og at den selvfølgelig skal med hjem. Mor er lidt bekymret for, om en sådan spids kan havne i børnenes øjne? Jeg svarer, det jo kun er et spørgsmål om, hvordan man vælger at bruge pinden. Den *kunne* jo hænges vandret i et vindue i en fin snor, og fra pinden kunne der hænge flere snore, hvorpå der er bundet andre fine fund såsom hulsten, fjer og kogler. Måske kan pinden også bruges til at hænge hjemmelavede perlekæder på eller stå i en vase med andet pynt.

Til fødselsdag hos David, som bliver fire år, kan vi betragte hans udstilling i vindueskarmen i gangen: her ligger fine træskiver stablet i små stakke; der ligger nogle flotte sten; og i en vase står der fjer og fine pinde.

Fordi noget af grusvejen nedenfor engen er gravet op (og fordi vi har en stendynge...), har vi fundet rigtig mange fine sten: flintesten, granit, glimmersten, kvarts, båndet gnejs og forskellige porfyr-typer. Det er et spændende bekendtskab, og vi bruger TIMER på at finde den helt rigtige sten og på at smadre flinten i bittesmå stykker, som kan bruges til at snitte i pinde med. Vi har faktisk også prøvet at skære pølse over til bålmad og fundet en flad sten, som vi bruger som stegepande.

Børnene tager mange sten med hjem, og nogle gange foreslår vi, at de siger til mor og far, at stenene bliver ekstra fine, hvis de lægges i en glasskål med vand, så farverne rigtig træder frem. Nogle gange sukker mor og far lidt opgivende af os, når vi foreslår dem dét og kommer med et lille ironisk "tak" - men vi siger, at det behøver de slet, slet ikke takke for! Det hele er nemlig alt sammen helt særlige fund fra skoven, som selvfølgelig skal med hjem og vises og minde om en god skovdag.

Som en mor udtrykker det, så "det er jo små værdifulde gaver, jeg får - hver dag!"

Uge 20: Koloni og Projekt "Genplant planeten"

De tre dage op til Kr. Himmelfart er hele børnehaven og de ældste vuggestuebørn på koloni. Vi er 42 børn og 8 voksne. Vi har bestemt, at temaet skal være "Spring ud i naturen" - dels fordi det er sjovt; dels for at komme i gang med at bruge kortene i hverdagen med børnene.

Vi leger "Skotsk pælekast", "Find Holger", "Kimsleg" og "Føle/sanseleg". Det er sjovt for børnene at prøve de nye lege - og det er en god fornemmelse for os voksne at komme i gang med et nyt repertoire.

Vi har bål hver dag med det primære formål at gå ind i den runde skov og finde kogler og grene til at putte i, men det handler også som at lære at gebærde sig ved bålet og lære bålreglerne. Desuden har de mindste børn skullet lære, at det ikke er nødvendigt at træde ind i gløderne for at smide brænde på bålet...

Jeg havde set nogle visne grene fra en plante, som vist nok var Pileurt, ligge i skovbunden. Grenene var ca. 2.5 - 3 cm. i diameter, og de var hule. Vi brækkede grenene i stykker á ca.15 - 20 cm. i længden, og så satte vi dem på højkant i bålet. Efter kort tid kom der røg op gennem "skorstenen", og lidt efter brændte "skorstenen" fra bunden og væltede. Det skulle prøves om og om igen, til sidst kunne vi ikke finde flere grene, men så var det også blevet spisetid.

Tirsdag middag skulle vi have bålmad. Menuen stod på suppe med skvalderkål og pandebrød. Børnene var med til at plukke skvalderkål (udtalt "skwalderklål" af de mindste), som de bagefter klippede i små stykker med sakse. Der var dyb koncentration og resultatet var en bunke skvalderkål i småstykker, som kunne kommes i suppen. Det smagte - som altid - rigtig godt. Bålmad smager bare bedre! - og en del af hemmeligheden *kan* være, at vi kommer bacon i;)

Projekt "Genplant planeten"

Fra www.udeskole.dk har vi fået et nyhedsbrev med mulighed for at deltage i projekt "Genplant planeten". Kurt og Tina fra Skovstedet har sagt ja til at lægge skov til, og vi er nu

tilmeldt med 150 små nye træer, som skal plantes i uge 44. Vi skal sammen med Kurt planlægge rydning af dele af skoven (væltede træer fra stormen i vinter) samt planlægge, hvor det er bedst at plante de små nye. Vi glæder os til at deltage og til at give skoven nyt liv. Vi skal senere have information ud til forældrene, for vi får højst sandsynligt brug for alle ledige hænder til at plante træerne.

Uge 21: Reguleringsjæger og geocaching

Fredag er alle førskolebørnene på tur til Sdr. Anlæg med Inge og mig. Vi skal lege på den totaltseje legeplads, på naturlegepladsen i skoven og spise madpakker på rideskolen, som vi plejer. Dét plejer at være en rigtig god tur, og alle børnene glæder sig.

Men knapt er vi kommet ned i anlægget - før der lyder skud!! Dét er noget mystisk, synes vi - for der plejer ikke lige frem at være jagt i anlægget - på nær når vi selv går på "jagt" efter at få den gode plads på dreje-rundt-tingen og efter fjer i skovbunden.

I kanten af træerne får vi øje på en mand med gul vest, som har et gevær over skulderen, og vi spørger ham, hvad han laver? Han fortæller, at han er "re-gu-le-rings-jæger" - dét er et lidt svært ord, synes førskolebørnene. Han fortæller, at han har fået lov til at skyde de ikke-flyvefærdige rågeunger for at regulere i bestanden. Børnene spørger ind til ham - og de finder ud af, at "at regulere" betyder, at der er alt for mange råger i anlægget, og at jægeren har fået lov til at skyde ungerne, som sidder oppe i træerne og venter på at kunne flyve. Han må KUN skyde ungerne. Hvis han skyder forældrene, så dør ungerne og ligger og rådner i rederne - og dét duer jo ikke.

Vi kigger op i de tætte trækroner med nye grønne blade - og vi kan altså OVERHOVEDET IKKE se de dér rågeunger!

Men reguleringsjægeren siger, at "hov dér sidder én!" - han tager sigte, skyder - og vi kan høre den flappende lyd af den døde rågeunge, der falder ned langs træstammen. Børnene har det sjovt med at fange de flyvende fjer, som daler ned blandt os, selvom vi sidder i sikker afstand på cykelstien ved siden af.

Reguleringsjægeren viser os de rågeunger, han har skudt. Sixten er vant til at gå på jagt med sin mor og far, så han tager godt fat i halsen på en død unge og viser den frem for de andre børn. Børnene spørger, hvad jægeren skal bruge rågeungerne til? Jo, han skal såmænd hjem og spise dem sammen med sin kone, siger han. Tre til hver slår til - og så skal der åbenbart sovs til, så det dækker - Så smager det rigtig godt, siger han.

Geocaching

Geocaching er en verdensomspændende skattejagt, som alle kan deltage i, hvis man har en håndholdt GPS eller en smartphone. Millioner af små skatte er gemt overalt i verden - og vi er faktisk så heldige, at der gemmer sig en cache lige netop i anlægget, hvor vi står.

Vi tjekker med app'en på telefonen, og det viser sig, at cachen hedder "Suttetræet". Vi indstiller på "find" og følger anvisningen på skærmen. Efter lidt søgning og ganske udmærket brug af vores øjne finder vi den lille cache, som er snedigt camoufleret i én af de mange sutter, der hænger på træet.

Vi åbner den og skriver vores navne i den lille logbog og lukker omhyggeligt cachen igen til den næste finder.

Drengene ved nu, at der hænger en lille skat gemt i Suttetræet næste gang, de kommer forbi - og det er jo en fin lille hemmelighed at have:) De spærrer desuden øjnene noget op og synes, det er megasejt, at der er gemt millioner af andre lignende skatte rundt omkring i HELE verden! Wow!

Uge 22: Lidt af hvert

Træerne i skoven i maj og juni

Solveig arbejder med et projektet med pigerne i forbindelse med sin Ildfugle-uddannelse, som handler om træer. Seks piger og en dreng har hver især "fået" et træ i skoven. Børnene har selv valgt deres træ, og de har taget fotos af deres træ og dets omgivelser. De har fundet ud af hvilke insekter, der lever i og omkring deres træ, og krydset insekterne af på en planche. De har fundet kogler, agern og andre frø, som er blevet gnavet i, hvilket indikerer, at der lever mus i området. Vi fandt også uglegylp. Børnene har lavet aftryk af barken på papir, og de har plukket og presset blade fra træerne. De har fået faktaviden om træerne og et lille eventyr, der handler om deres træ. Alle aktiviteterne bliver samlet i en "bog", som børnene får med hjem.

Tur til Jynde vad Plantage

Vi havde aftalt med Sixtens mor, Stina, at vi skulle komme ud til dem for at se en buk, som Sixtens far, Rasmus, havde skudt på en jagt, som Sixten havde været med på. Sixten og hans forældre bor i en smuk ejendom i Jynde vad Plantage, som er en indhegnet plantage med Dyrehave-status. Der er dådyr, rådyr, kronstyr og mufloner i skoven, og så (selvfølgelig) en masse smådyr. Da vi ankom til Sixten, blev vi modtaget af Sixten og Stina. Stina fortalte, at vi ikke kunne komme til at se bukken, for den var allerede kommet i fryseren.

Til gengæld viste hun os to gevirer, som var filtret sammen, så de var umulige at skille ad. Gevirerne var fra to dådyrbukke, som havde været i nærkamp og derved kommet til at filtrere sine gevirer sammen. Rasmus havde fundet dyrene - druknet i en lille sø i skoven i efteråret. Han havde fået dyrene fisket op og rensat gevirerne, som var blevet ret flotte at se på, selv om historien bag var lidt trist.

Senere viste Sixten os et gevir fra et kronstyr. Det var en seksender, og han havde selv fundet geviret i skoven. Sixten viste os også et sæt horn fra en muflon, som han også havde fundet i skoven. Inden vi skulle vende tilbage til vores skovsted, blev vi inviteret ned i Sixtens have, hvor der var udsigt til en eng, hvor der gik flere dyr og græssede. Vi så nogle dådyr, der lå og hvilede sig i græsset, og lidt efter kom der en flok dådyr ud fra skoven og ind på marken for at spise. Senere kom der kronstyr ud af skoven fra den anden side for at græsse. Det var imponerende at se dyrene i deres naturlige element, og børnene var begejstrede over synet.

Insekthotel

Vi er begyndt at fylde vores insekthotel op med lækre boligforhold til de flyvende insekter på Skovstedet. Vi har indtil videre lagt tag på og fyldt nogle af lejlighederne op med mursten med huller i, hestehår og små stykker træ.

Elementerne raser

Foråret viser sig i dag fra sin mest rendyrkede side: vi får nemlig i løbet af denne dag regn, som hurtigt stopper; masser af skyer i grå nuancer gennembrudt af blå himmel og en sol, som varmer skønt; kraftig blæst, så de små bliver helt nervøse for, om sovedyrene blæser væk på vej op til middagssøvn, og kraftig regn med hagl, som stopper i et splitsekund og afløses af sol og lun vind. Midt i elementernes rasen kæmper Johannes og Magne med at holde gang i børnebålet (hos os skelner vi mellem "mad-bål", som vi bruger til bålmad, og "børne-bål", som børnene selv styrer og må holde i live og kaste pinde på). Men en sand bålmaster giver jo heller ikke sådan op!

Drengene har lidt bøvl med at holde liv i bålet, og jeg må vejlede dem i, hvordan de kan samle det. Det virker, og flammerne bryder frem igen - hvorefter Magne udbryder: "Ih altså, hvordan kan det være, du bare ALTID har ret?!"

Uge 23: De små ting - En lille grøn larve på bordet

Jeg gik over til et af bordene på legepladsen sammen med Bertel på 3 år for at give ham lidt mad efter middagsluren. Da vi sætter os, ser vi en lille grøn målerlarve kravle afsted på bordet. Jeg viser den til Bertel, som straks skal til at mase den, men jeg udbryder: "Nejjj - prøv lige at se hvad den kan." Derpå studerer vi larven i et stykke tid og snakker om, hvor den kommer fra, hvad den spiser osv. Vi bliver enige om at give den et blad fra elmetræet, men det vil den ikke have, den kravler bare væk. Så prøver Bertel at give den en brødkrumme - men nej, det frister heller ikke. Nu er der kommet flere børn til, og de er alle ivrige efter at finde mad til larven, og vi prøver med forskellige blade - uden held. Til sidst sidder vi bare og kigger på larven, medens den kravler rundt på bordet, og vi er fulde af beundring, hver gang den kravler over en sprækken mellem bordets brædder. Larven er jo kun 1,3 cm. lang - og sprækkerne er mindst en halv gang så brede, så det var lidt svært for den at komme over. Hver gang det lykkedes, klappede vi og råbte "hurraaaa". Til sidst satte vi larven ned på jorden på et sikkert sted, så den kunne kravle videre ud i verden.

Uge 24: Museskelettet og At lave ingenting i skoven

På Skovstedet går vi vores sædvanlige runde til de forskellige rådnekasser for at skrive i rådneloggen - og i dag også for at vippe kasserne op og fjerne græs, mælkebøtter o.lign., som dækker for ådslerne.

Da vi kommer til rådnekassen med musene (og muldvarpene, som for længst er blevet af snuppet af et sultent skovdyr), er kassen tom! Da vi får det vippet om på siden og forsigtigt hiver græs væk, dukker der et lillebitte fint museskelet frem. Ribbenene er så små og fine og tynde som græsstrå, så vi må løfte det MEGET FORSIGTIGT op. Selv de små led i halen hænger stadig sammen.

Vi lægger skelettet i et plastikkrus - måske skal vi prøve at komme det i brintoverilte senere, så det bliver fint hvidt.

At lave "ingenting" i skoven

Henover foråret har vi faktisk lavet mange ting, og der har nogle dage været travlt med at bygge rådnekasser, opdagelsesture til plantagen og stendyngen eller indsamle forskellige naturmaterialer, så i dag har vi faktisk bestemt, at vi absolut ingenting vil lave i skoven!

Så da vi lander med bussen, spiser vi formiddagsmad stille og roligt ved bålpladsen ved Læskuret og snakker om, at det jo er i dag, vi ingenting skal lave.

Og dét går jo godt - lige indtil én af drengene spørger, om vi ikke kan lave børnebål?? Det kan vi godt, bliver vi enige om - det er jo ikke så meget at stille an.

Da børnebålet er i gang, kommer et par børn ridende på to kæpheste og spørger, om hestene ikke er fine? Dét er de bestemt, men jeg spørger, om det ikke er nemmere at holde på hesten - hvis den liiige får en snor om halsen, som man kan holde ved? Dét er en rigtig god idé - lige indtil der kommer rigtigt mange flere børn til slæbende på hver deres kæphest, som mangler snor - og måske også lige at blive afkortet med en lille meter - hvorfor saven må findes frem...

Og endelig er der jo pigernes træ-projekt. Et par af dem kommer i tanker om, at der var en uafsluttet del fra i går. Og dét må jo nødvendigvis og i sagens natur også afsluttes inden weekenden... Og så må pigerne og de børn, som synes, det er spændende, gå op i skoven og arbejde med træerne.

Sådan laver vi med større eller mindre held "ingenting" i skoven...

Natur i vuggestuen: Snakke-pakker, Kriblekrable på legepladsen og Regnorme-jagt

Bare fordi der sker rigtigt mange ting for børnehavebørnene på Skovstedet, betyder det ikke, at de små i vores vuggestue ikke laver naturaktiviteter - dem er der masser af for de små også:)

Snakke-pakker

I vuggestuen arbejdes der meget med børns sprogudvikling via "Snakke-pakker" af Lotte Salling. I snakke-pakker sidder børnene ved bordet, og den voksne åbner en særlig kasse, som indeholder dagens særlige ting, der skal snakkes om. Dagens ting kan fx være "æble", som vises for børnene. Sammen med den voksne snakkes der om, hvordan æblet ser ud; hvilken farve har det; hvilken form har det; hvordan smager det osv.

Vuggestuens voksne har valgt at arbejde med temaet "Natur på legepladsen" via snakke-pakken. De har haft om blade, store sten og små sten, sand, bark, vand, græs og regnorme. Tingene er blevet præsenteret sammen med børnene, som har snakket om dem og rørt ved de forskellige ting.

Børnene er meget optagede af snakke-pakkerne, og det er sjovt at se dem, når stenene eller regnormen sendes rundt om bordet, så børnene også bruger sanserne til at lære om dagens ting.

Kriblekrable på legepladsen

På legepladsen kan børnene møde de mest gængse insekter og kryb: regnorme, snegle, tusindben, bænkebidere, edderkopper og andet godt. Vi har kævler og mindre træstammer liggende på legepladsen, som de små troligt hver dag vender og drejer for at finde de små dyr, som undersøges godt og grundigt.

Børnenes sprog udvikles, når de skal fortælle om "negle", "ebbedopper" og "bidere" - samtidig med, at de voksne kan fortælle dem, at dyrene bor under træstammen; at de ikke kan lide lys, og at de *ikke* bliver mast, når stammen rulles på plads igen.

På stakittet hænger der bentællernøgler og bestemmelsesplancher, så det altid er nemt at finde ud af hvilket dyr, der nu er fundet. Der er desuden også laminerede eksemplarer, som børnene selv kan gå rundt med på opdagelse på legepladsen.

Regnorme-jagt

I forbindelse med snakke-pakker var børnene interesserede i, hvem der spiste hvad - og vi talte om, at regnorme spiser blade. Så med en planche om regnormenes liv og levned gik to af børnene sammen med mig på ormejagt på legepladsen.

På vores to legebakker begyndte vi at studere de små toppe (regnormeekskremitter), der var kommet til syne i løbet af natten - og dét fangede hurtigt en hel flok nysgerrige børn!

Det blev til en fin spændende jagt på, hvem der fandt den næste top, som børnene hurtigt kunne genkende toppene fra det øvrige jord på bakkerne. Alle var ivrige, og forundringen var stor, når børnene fjernede toppen med fingrene og kunne se, at der var et hul nedenunder, hvor ormen var kravlet ned!

Det blev også til en snak om, at ormen havde spist blade og havde lavet pølser på bakken - hvilket medførte, at en af pigerne i hvert fald ikke længere var interesseret i at få jord på fingrene... Børnene var meget interesserede og snakkede bl.a. om, om man i det hele taget MÅ lave pølser på bakken?? ;)

De efterfølgende dage var der stadig børn, som begejstrede kom og sagde, at nu var der igen en orm, der havde lavet pølser på bakken *og* sørme også på den anden bakke:)

Det var en stor oplevelse for de små børn, som stadig fortæller om ormejagten, og hvad orme spiser. Børnene ved godt, hvordan en regnorm ser ud, og de ved, hvor de gemmer sig på legepladsen:

Man finder dem nemlig, når man graver, og man kan kigge på dem i en spand:)

Rapporten er blevet til i særdeles givende samarbejde mellem børn og voksne i Herning Valgmenigheds Skovbørnehave og Vuggestue forår/sommer 2015.

Den er skrevet af de voksne i børnehaven med masser af gode kommentarer fra børnene.

Desuden skylder vi børnene en stor tak for at lægge ansigter til den store portion billeddokumentation!

Sommerhilsen til alle fra børn og voksne i Herning Valgmenigheds Skovbørnehave og Vuggestue